

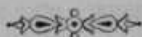
Tukaj v Pragi smo za vzprejem in stanovanje slovenskih kolegov dovolj pripravljene; moremo jim v počitnicah sedaj s 50 posteljami postreči. Prago more si slovenski gost v spremstvu svojega češkega kolege za 5 dni dobro ogledati, odtod pa izlete delati na 1, 2, 3 dni na vse strani češkega kraljestva k drugim kolegam.

Bodočega leta bode v Pragi, kakor znano, jubilejna razstava, katere se bodo tudi češki pedagogi bogato udeležili. Da bi jo tedaj

učiteljstvo oddaljenejših krajev moglo mnogobrojno obiskati, bode se za njih stanovanja v velikem obsegu skrbelo in na ta način morejo tudi naši južni kolegi biti zagotovljeni, da tukaj vse storimo, da bi jim bivanje v Pragi bilo prijetno in koristno v vsakem oziru ter jim ostalo v milem in blagem spominu.

V Pragi, dné 15. sušca 1890.

Jan Lego.

Nekaj črtic iz šolskega življenja v Kamniku v minolih stoletjih.

b) Obrtni razred.

V nekaterih zemljepisnih knjigah se še dandanes bere: „Kamnik ima živahno čipkarijo“. Ko sem pa prišel službovat v Kamnik, začudil sem se, da tu o nji skoraj niti duha niti sluha ni. V Kamniku samem se je čipkarija že zdavnaj opustila; le kaka stara babica se še peča ž njo. V okolici pa tudi pojema. Izdelki se tudi ne morejo primerjati z onimi iz Idrije in drugih krajev, kajti čipkarija se na kamniški šoli dandanes ne goji.

Pač pa so se čipkarija in druga ročna dela, kakor tudi sviloreja gojile že pred sto leti na kamniški glavni šoli v posebnem razredu — „Industrieclasse“ imenovanim.

Razven zgoraj imenovanih učiteljev se bere okoli leta 1777. tudi o učiteljici Elizabeti Jenič. Začetka l. 1788. je pa prosil direktor Rape deželno oblastvo, naj se namesti na kamniški šoli učiteljski pomočnik Janez Kehl, da bi se s pomočjo njega in njegove soproge ustanovila tu obrtna šola („Industrieschule“). Deželno oblastvo je to z veseljem privolilo. Pogajalo se je potem delj časa zaradi plače omenjenih dveh. Razven brezplačnega stanovanja v šolskem poslopju Janez Kehl ni imel drugih dohodkov, kakor ukovino (šolnino). Ukovina je znašala vsak mesec po 10 kr. od vsacega otroka, pri nerednih roditeljih se je pa ta vsota zvišala

na 20 kr. Za Marijo Kehl je pa prosilo mestno starešinstvo, naj se ji podeli iz normalno-šolskega zaklada vsako leto po 80 gld. Ker deželno oblastvo tej prošnji ni ustreglo, zapustila sta Janez in Marija Kehl Kamnik. Ustanovljeni obrtni razred pa je vse jedno še dalje obstal. Poučevanje se je navadno izročilo učiteljici, katera je imela prosto stanovanje poleg obrtnega razreda.

Leta 1788. je obiskovalo od 39 učenk obrtni razred 29 učenk.

Dné 26. vintoka 1788. je izdalo deželno oblastvo ukaz, da mora na šolah, na katerih je tudi šolska delarna („Arbeits-classe“), dotični učitelj ali dotična učiteljica narediti zapisnik vseh delujočih učencev in učenk. Razven tega mora tudi vsak teden vpisati, kakšna dela in v koliko času so jih učenci in učenke izdelali. Ta zapisnik se mora po sklepu vsacega poluletja poslati deželnemu oblastvu. Pri poluletnih preizkušnjah, kakor tudi pri nadzorovanji naj učenci in učenke v istem tečaju izdelana dela imajo pred seboj ter jih razstavo obiskujočim pokažejo.

Za Marijo Kehl so bile „industrijalne“ učiteljice: do l. 1790. Marija Ana Irlich, od l. 1890. Neža Mejač in od l. 1794—1799. Marija Jenič.

Leta 1793. prištedilo je učiteljstvo od ukovine 20 gld. 17 kr. Ta denar so porabili

za ustanovitev sviloreje. Vsadili so več murb ter kupili več sviloprejšnih jajec. Sviloreja se je izročila „industrijalni“ učiteljici. Leta 1799. so se ločili na prošnjo direktorja o. Abunda Pilpacha učenci od učenk. Dekliška šola se od tega časa ni več združila z deško šolo. Kmalu potem se je tudi

umaknila iz istega poslopja. Dekliška šola je bila izročena do l. 1855. samo učiteljicam, zdaj je pa pod moškim voditeljstvom. „Industrijalnih“ učiteljic ni bilo več, nastala je tudi tu reakcija — čipkarija in sviloreja sta se opustili.

L. Stiasný — Kamník.

Zrno do zrna — pogača!

Vsak vzgojevalec vé, da prava vzgoja — med drugim — sestoji iz jako mnogo malenkostij. Na vse te je pa treba paziti. Če je bil klic: „Dobrih mater nam dajte!“ že v Napoleonovih časih upravičen, je danes še veliko bolj. Tako kliče vsak, kdor se le količkaj briga za pravo vzgojo národa ter njegovo boljšo bodočnost. Kje pa dobiti dobrih mater? Lehko se reče, da se sedanje matere — ne vse, a večina pa — kar skušajo, katera bo svojo deco bolj razgojila in razvadila. A če so nasledki te razvaje že za dečke pogubni, koliko bolj so pa še za deklice! Časih so rekli: „Jaz gospod, ti gospod, kdo bo pa krave pasel?“ A danes se pa lahko dostavi: „Jaz gospa, ti gospa, katera bo pa kuhala, pometala, otroke oskrbovala itd.“ Med drugimi napakami pri dekliški vzgoji ni najmanjša ta, da matere puščajo svoje hčere brez dela, mesto da bi jih koj iz mladega urile v vseh domačih opravilih. Te ubožice se potem dolgočasijo, in da ta dolg čas vsaj nekoliko preženó, hodijo k sosedom, sorodnikom itd. v vas. In — kaj se mar tam razvedrujejo s primernimi igrami? Kaj še, saj jih ne znajo! Kdaj smo se otroci pošteno in primerno igrali, ne da bi nas kdo učil? A dandanes so se vse otroške igre poizgubile in otroci se podé po cesti brez namena. Igrajo se torej pri sosedu ne, pač pa poslušajo pogovore odraslih ljudij, ki se še ne zmenijo za to ter s tem pohujšujejo mladino. A otroci se ne pokazé le sami pri takih pogovorih, nego raznašajo jih čestokrat popolnoma popačene — po hišah ter s tem provzročujejo časih največje zdražbe.

Predaleč bi zašel, če bi hotel naštevati slabe posledice pohajkovanja po hišah. A nasledke tega pohajkovanja čutimo najprvo mi v šoli, a čutili jih bodo otroci sami še huje, ko bodo dorastli. Manjka nam torej skrbnih mater in za to je dostikrat tudi ves naš trud v šoli zastoj. So ljudje, ki dostikrat vso krivdo zvrčajo na šolo. Od šole zahtevajo vse, a za domačo hišo se ne zmenijo. Šola naj dela čudeže, katerih bi niti slaba domača družba ne mogla uničiti! Dobro bi to pač bilo, če bi bilo mogoče. A dokler bo domača hiša pasivna, ali celo šolske nauke direktno ali indirektno podkopavala, tako dolgo ne bomo mogli kazati pravih uspehov v vzgoji. Brez domače podpore je šola podobna razbiti ladiji sredi razburjenega morja. Reši se morebiti kdo, a večina ne. Toda, če tudi so razmere tako neugodne, obupati pa ne smemo. Sveta dolžnost naša je delati na prepore družine. Vsako malenkost moramo porabiti, če le more vzvišenemu namenu služiti.

Na jedno tako malenkost bi danes posebno rad opozoril č. gč. koleginje in ta malenkost je: gojitev cvetic. Meni se zdi, da je dekle brez cvetic, kakor duša brez milosti božje. Cvetice se ujemajo z vso dekliško naravo in v dekliških národnih pesmih imajo cvetice vedno častno mesto. Časih so bili priljubljeni „nagelček, rozenkravt, rožmarin“, ko drugih cvetic naša dekleta še niso toliko poznala, dandanes pa so jim priljubljene tudi rože. Seveda jih rajše trgajo, nego gojé, a vadimo jih, da bodo svoje trgale. Ni je skoraj hiše, kjer ne bi bilo par *m²* prostora. Ta se prekoplje, pre-